

VAASAN HALLINTO-OIKEUS

Eurajoen vesiensuojeluyhdistys ry, Eura

Valitus: Etelä-Suomen aluehallintoviraston (AVI) 12.12. 2019 antamista ympäristönsuojelulain mukaisista päätöksistä.

Valituksenalaiset päätökset:

Nro 491/2019 (Dnro ESAVI/615/2018), jossa hakijana **JVP-Eura Oy**, Eura. Päätös koskee hakijan jätevesien purkupaikkavaihtoehtoja koskevaa selvitystä ja luvan muuttamista.

Nro 490/2019 (Dnro ESAVI/12277/2017), jossa hakijana **Apetit Suomi Oy**, Säkyli. Päätös koskee hakijan Säkyliin jätevedenpuhdistamon ympäristöluvassa määrättyä selvitystä purkupaikkavaihtoehtoista.

Nro 489/2019 (Dnro ESAVI/11233/2017), jossa hakijana **Säkyliin kunta**, Säkyli. Päätös koskee hakijan Käärnummen jätevedenpuhdistamon ympäristöluvassa määrättyä selvitystä purkupaikkavaihtoehtoista.

Nro 492/2019 (Dnro ESAVI/1789/2018), jossa hakijana on **JVP-Eura Oy**. Päätös koskee AVI:n määräystä JVP-Eura Oy:lle maksaa korvauksia jätevesien Eurajokeen johtamisen aiheuttamista virkistyskäyttöhaitoista vuosilta 2006–2015

Valittaja: Eurajoen vesiensuojeluyhdistys ry, Eura

Lisäaika valituksen täydentämiseksi

Johtuen valitusajan osumisesta keskelle joulun ja uuden vuoden pyhiä ja vuodenvaihteen lomaaikoja Eurajoen vesiensuojeluyhdistys ry ilmoittaa täydentävänsä valitustaan päätöksistä 13.1.2020 jälkeen.

Yhteyshenkilö:

Seppo Varjonen
EVSY ry, puheenjohtaja
Karvarinkuja 7
27400 Kiukainen
sevarjo@saunalahti.fi
p. 050 560 7357
www.evsy.fi

Osavalitus: Etelä-Suomen aluehallintoviraston (AVI) tekemästä ympäristönsuojelulain mukaisesta päätöksestä nro 491/2019. Päätös koskee JVP -Eura Oy:n jätevesien purkupaikkavaihtoehtoja koskevaa selvitystä ja luvan muuttamista, Eura, Dnro ESAVI/615/2018.

Yleistä

Etelä-Suomen aluehallintovirasto on päätöksessään pidättäytynyt käsittelemään pelkästään Sweco Oy:n JVP - purkuputkiselvityksessä esittämät vaihtoehdot VE0, VE1, VE2 ja VE3. AVI on jättänyt huomioimatta Vesiensuojeluyhdistyksen mielipiteessään 24.01.2019 esittämät muut purkuputkivaihtoehdot. **Yhdistys katsoo, että tämä menettelytapa rikkoo Vesienhoitolain (1299/2004) ja sen taustalla olevan EU:n vesiputedirektiivin (2000/60/EY) periaatetta vesistön hyvän tilan saavuttamisesta.**

AVI on päätöksessään referoinut Eurajoen vesiensuojeluyhdistyksen mielipidettä käsiteltävässä asiassa seuraavasti:

"122) Eurajoen vesiensuojeluyhdistys ry on vaatinut hakemuksen hylkäämistä ja uuden siirtoputkilinjan suunnittelun käynnistämistä. Joen toimiminen purkuvesistönä heikentää monin tavoin sen muita käyttötarkoituksia. Vesiputedirektiivin tavoite Eurajoen hyvästä ekologisesta tilasta on ristiriidassa sinne purettavan jätevesikuormituksen kanssa."

Tästä syystä Vesiensuojeluyhdistys toistaa valituksessaan Vaasan hallinto-oikeudelle kaikki JVP -mielipiteessään esittämänsä asiat (liitetiedosto: PurkuputkiJVP_evsy_mielipide_25012019.doc).

Valituksen kohde

Eurajoen vesiensuojeluyhdistys on tyytymätön ja valittaa AVI:n päätöksestä hyväksyä JVP Eura Oy:n laatima selvitys sen jätevesien purkupaikkavaihtoehdoista. Vesiensuojeluyhdistys valittaa AVI:n päätöksestä muuttaa JVP:n ympäristölupapäätöksen nro 11/2013/1 ratkaisuosan toista kappaletta ja lupamääräystä 1 muotoon: ”JVP-Eura Oy:n jätevedenpuhdistamossa käsitellyt jätevedet saa johtaa nykyisessä purkupaikassa Eurajokeen.”.

Myös ympäristölupakohdan 4a fosforin enimmäispitoisuutta ja vähimmäistehoa yhdistys pitää riittämättömänä ja esittää sen muuttamista. Lisäksi BPA -tavoitearvo on vanhentuneena poistettava ja sen tilalle on määriteltävä joen kemiallisen tilan kannalta merkityksellinen BPS -lupa-arvo.

Vesiensuojeluyhdistys hyväksyy AVI:n päätöksessä tehdyt muutokset JVP:n ympäristölupapäätökseen, sen lisättyyn lupamääräykseen 2a sekä lupamääräyksen 22 ensimmäisen kappaleen loppuun tehdyn muutoksen.

Perusteet

JVP:n purkuputkiselvitys, vastineet ja kuormitustekijöiden yhteisvaikutus

Hakijan purkuputkiselvityksestä ja vastineista käy ilmi, että vastineen laatija ei ole täysin ymmärtänyt joen kaikkia kuormitustekijöitä ja niiden yhteisvaikutusten riskiä joen ekologiseen tilaan. **Mielipiteessään** Vesiensuojeluyhdistys on laajasti käynyt läpi puhdistamoiden yhteisvaikutusta sekä puhdistamoiden ja joen muiden kuormitustekijöiden (hajakuormitus ja luonnon tekijät) yhteisvaikutuksia joen ekologiseen tilaan. **Kuten valituksen alussa todettiin**

Yhdistys toistaa valituksessaan nämä joen ekologiseen tilaan keskeisesti vaikuttavat tekijät. Yhdistys toteaa, että JVP:n puhdistamon kuormitusta tai kaikkien kolmen puhdistamon yhteiskuormitusta ei voida tarkastella joen ekologisen tilan kannalta erillisinä kuormitustekijöinä, vaan ne ovat oleellinen osa joen kokonaiskuormitusta ja sen vaikutusta Eurajoen ekologiseen tilaan.

Hakija viittaa myös JOKI -ohjelman tutkimustietoihin: ”*JOKI-ohjelman puitteissa tehdyt ojaveseurannan tulokset tukevat sitä seikkaa, että muualta tuleva ravinne- ja kiintoainekuormitus on ajateltua suurempaa.*” Yhdistyksen mielestä tulokset eivät ole ”ajateltua suuremmat”, vaan heijastavat tietämystä hajakuormituksen osuudesta joen kokonaiskuormituksesta ja tukevat yhdistyksen näkemystä kuormitustekijöiden yhteisvaikutuksen merkittävytydestä.

Vesiensuojeluyhdistyksen kanta on, että AVI päätöksessään tukeutuu virheellisesti JVP:n selvitykseen ja hakijan vastineisiin annetusta palautteesta. AVI:n päätöksessä ei ole käyty perusteellisesti läpi kaikkien kuormitustekijöiden yhteisvaikutusta joen ekologiseen tilaan. Kuten yhdistys mielipiteessään toteaa, on puhdistamoiden kuormitusta selvittävä joen ekologisen tilan yhteisvaikutustekijänä, jota taas on tarkasteltava muun muassa suhteessa jokiveden kokonaisravinnepitoisuuteen, haitta-ainepitoisuuteen, hapenkulutukseen, happamuuteen, lämpötilaan, liettymiseen ja jokivedestä tehtyihin aistihavaintoihin.

Hakijan vastine lausuntoihin, muistutuksiin ja mielipiteisiin

Vesiensuojeluyhdistys toteaa, että JVP:n vastineessa on virheellistä tietoa. Siinä korostuu JVP:n viime vuosien tiedotuskäytäntö, joka perustuu vain velvoitetarkkailun tietyn rajatun aikavälin tutkimustuloksiin. Puhdistamon henkilöstö ei ole vaivautunut havainnoimaan minkä laatuista on ollut purkuputken päästä jokeen purkautunut jätevesi (**kuva: JVP:n putken pää 6.6.2019**). Tämä koskee lähivuosina erityisesti kiintoainekuormitusta, orgaanista ainesta ja vaahtoa, jota on todistettavasti purkautunut vielä vuoden 2019 aikanakin purkuputkesta. Näistä päästöistä puhdistamo ei ole vaivautunut tiedottamaan jokivarren asukkaille.

Sweco Oy:n purkuputkiselvitykset

Purkuputkiselvityksistä saa vaikutelman, että kokonaisuutta ei ole tunnistettu. Eurajoen ja Lapijoen vesistöalueella on jo toteutettu laaja siirtoviemäröinti siten, että Lapinjokeen ei enää johdeta puhdistamoilta jätevesiä. Hinnerjoelta on siirtoviemäröinti Euraan ja Lapista Raumalle. Eurajoen alaosalta Eurajoen jätevedet johdetaan Raumalle ja Panelian sekä Eurakosken (ent. Kiukainen) jätevedet johdetaan Poriin. Tähän kokonaisuuteen sopii huonosti, että Eurajoen yläosaan lasketaan jatkuvasti laajennettavan viemäriverkoston vedet: Siirtoviemäröityinä Yläneeltä (nyk. Pöytyä) ja Kankaanpäästä sekä Kepolasta (ent. Köyliö) ensin Säkyylään ja sieltä puhdistamon jälkeen taas noin 13 km pitkällä huonokuntoisella siirtoviemärillä Eurajoen yläosaan. Hinnerjoelta sekä Kauttualta on siirtoviemäri JVP-Euraan, josta ne ja Euran oman viemäriverkoston puhdistetut jätevedet lasketaan paikallisesti Eurajokeen.

Pituutta nykyisille Yläne – Eurajoen yläosa -putkilinjalle kertyy noin 35 km ja Hinnerjoki – JVP -putkilinjalle lyhimmillään noin 21 km. Siirtoviemäriinja Eurasta Eurakoskelle on n.10 km helppoa maastoa, jossa ei ole siirtoviemäriä. Tästä eteen päin noin 12 km pitkä, edelleen helppoa maastoa oleva linja Eurakoski – Harjavalta on soveltuvin osin käytettävissä puhdistetuille tai puhdistamattomille jätevesille. Eurakoski – Harjavalta välillä pumppauskapasiteettia pitää tehostaa. Nykytilanteen mukaan puhdistetuille jätevesille olisi oltava oma putkensa, sillä putkilinjalla johdettavat jätevedet ovat tällä hetkellä puhdistamattomia.

Osasta Euran kuntaa jätevedet johdetaan siis jo nyt Luotsinmäen puhdistamoon. Tätä ratkaisua tehtäessä Euralle tarjottiin mahdollisuutta olla mukana, mutta se kieltäytyi. Kiukaisten vesi- ja jätevesitaksat olivat kuntaliitosta tehtäessä niin paljon muuta Euraa halvemmat, että niiden harmonisointiin sovittiin siirtymäaika. Swecon ylimalkaisen selvityksen perusteella ei ole uskottavaa päätellä ratkaisujen edullisuudesta mitään.

Vesiensojelyyhdistyksen kanta on, että lupavelvollisten Swecolla teettämä selvitys on muodollinen ja tarkoitushakuinen. Päätöstä on perusteltu niin ylimalkaisesti, ettei sen perusteella saa kuvaa päätöksessä huomioon otetuista seikoista ja niiden painotuksista.

EU:n vesipuidedirektiivin (VPD) ja sen soveltamispäätöksen velvoitteet AVI:n päätöksessä

AVI:n päätöksessä on tutkittu ainoastaan Swecon esittämät vaihtoehdot VE0 ja VE1 – VE3.

Mielipiteessään Vesiensojelyyhdistys esitti, että purkuputkiselvityksessä olisi pitänyt tutkia muitakin vaihtoehtoja. Yhdistyksen esittämiä vaihtoehtoja olivat:

A) Puhdistamoiden jätevesien ohjaaminen siirtoviemäreitä pitkin eri purkupaikkoihin.

B) JVP:n jätevesien purkaminen siirtoputkilinjaa pitkin Eurajoen salmeen ja edelleen avomerelle.

C) JVP:n jätevesien ohjaaminen siirtoputkilinjaan, jossa käytettäisiin hyväksi jo käytössä olevaa putkilinjaa Eurakoskelta Harjavaltaan. Putkilinjaus kulkee pinnanmuodollisesti ja maaperän kannalta edullisemmissä olosuhteissa kuin VE1 -linjauksessa. Tässä vaihtoehdossa jätevedet ohjataan uutta siirtoviemäriä pitkin Eurakoskelle, josta edelleen jo olemassa olevaa putkilinjausta hyväksi käyttäen eteenpäin Harjavaltaan ja edelleen Kokemäenjokeen.

Vaihtoehdot A – C siirtävät jätevesikuormituksen Eurajoesta pois muihin vesistöihin. Näissä vaihtoehdoissa jätevedet laimenevat huomattavasti suurempiin vesimassoihin kuin jos ne laimenevat Eurajoessa, joten niiden vesistövaikutukset olisivat kiistattomasti myös pienempiä kuin ne ovat Eurajoessa. C vaihtoehdossa hyvä ekologinen tila voitaisiin saavuttaa pienin lisäinvestoinnein Eurajoen lisäksi myös Eurajoensalmen rannikkoalueella. Käsittelemme mukaan JVP:n jätevedet eivät ratkaisevasti vaikeuta Kokemäenjoen ekologiseen tilan nostamista, mutta edesauttaisivat varmasti Eurajoen ekologisesti hyvän tilan saavuttamista.

D) JVP:n käsittelemättömät jätevedet johdetaan Porin Luotsinmäen jätevedenpuhdistamolle. Jätevedet ohjataan uutta siirtoviemäriä pitkin Eurakoskelle, josta edelleen jo olemassa olevaa siirtoviemäriä pitkin eteenpäin Harjavaltaan ja edelleen Porin Luotsinmäen puhdistamolle.

Tämä on pitkällä aikavälillä ympäristön ja selvityksessä olevien VE0 – VE3 -vesistöjen ekologisen tilan kannalta paras vaihtoehto.

AVI:n on päätöksessä kuitenkin summittaisesti käsitelty Rauman ympäristö- ja lupalautakunnan lausunnossaan ehdottamaa siirtoviemäriinjasta Eurajokilaaksoa pitkin Eurajoensalmeen. Päätöksessä vedotaan muun muassa siihen, että putkilinjan vetäminen Eurajokea pitkin Eurajoen salmeen parantaisi vain itse joen ekologista tilaa. Tämä ei pidä paikkaansa, vaan riippuu purkupaikasta Eurajoen salmessa. Parhaimmillaan, jos purkupaikka ulottuu avomeren reunaan, voi tämä vaihtoehto vaikuttaa Eurajoen lisäksi jokisuiston rannikkoalueen hyvän ekologisen tilan saavuttamiseen

EU:n vesipuidedirektiivin (VPD) ja sen soveltamispäätöksen (ns. Weser -tuomio, C-461/13) seurauksena vesienhoidon ympäristötavoitteet ovat oikeudellisesti sitovia. VPD:n velvoittamana Suomen tavoitteena on saavuttaa vesistöjen hyvä ekologinen tila. Weser -tuomion seurauksena ympäristötavoitteiden määräaikoja on mahdollista pidentää enää seuraavan vesienhoitokauden ajaksi vuoteen 2021 tai 2027 asti.

Vesiensojelyyhdistyksen kanta on, että AVI on menetellyt virheellisesti jättäessään käsittelemättä lausunnoissa ja mielipiteissä esitetyt vaihtoehdot. Yhdistys tulkitsee, että EU:n vesipuidedirektiivi (VPD) ja sen soveltamispäätös velvoittivat AVI:a tutkimaan myös vaihtoehdot, joiden avulla Eurajoen vesistöalueen hyvä ekologinen tila olisi saavutettavissa vuonna 2021 tai viimeistään vuonna 2027.

Arviot Eurajoen vesistöalueen ekologisesta tilasta

Viime syksynä julkaistu uusi arvio Suomen pintavesien ekologisesta tilasta luokittelee Eurajoen vesistöalueen ekologisten tilan tyydyttäväksi (SYKE, v.2019). AVI:n Päätöksessä jätettiin tutkimatta, onko edellä mainituilla vaihtoehdolla vaikutusta Eurajoen ja muiden vaikutusalueen vesistöjen ekologiseen tilaan ja voidaanko näiden vaihtoehtojen avulla saavuttaa Eurajoen ja muiden selvityksissä esiintyneiden vesistöjen hyvä ekologinen tila, kuten VPD edellyttää.

Tällä perusteella Vesiensuojeluyhdistys katsoo, että edellä esitellyt vaihtoehdot sekä muut vaihtoehdot, joilla VPD:n tavoitteet voitaisiin saavuttaa, on tutkittava puolueettomasti ja puhdistamoiden intresseistä riippumatta.

VPD:n tavoitteita pinta- ja pohjavesien hyvästä tilasta toteutetaan Suomessa vesienhoidon toimenpideohjelmilla. Eurajoen-Lapinjoen-Sirppujoen toimenpideohjelmassa 2016–2021 (E-L-S -tpo 16-21) Eurajoen ylä- ja alaosan ekologinen tila on luokiteltu tyydyttäväksi. Tuoreessa Suomen pintavesien ekologisten tilan luokittelussa (SYKE, v. 2019) joen tila on edelleen tyydyttävä. Toimenpideohjelmassa (E-L-S -tpo 16-21) tavoitteeksi on asetettu Eurajoen alaosan hyvän tilan saavuttaminen vuoteen 2021 ja yläosan vuoteen 2015 mennessä. Tämä tarkoittaa Eurajoen vesistöalueen kohdalla muun muassa, että ”*Ravinnekuormituksen vähentämistarve on sekä kokonaisfosforin, että kokonaistypen osalta 10–30 % kokonaiskuormituksesta, jotta alueen vesistöjen hyvä tila voitaisiin saavuttaa.*” (E-L-S -tpo 16-21, 8.3 Tavoitetilan saavuttaminen).

Vesiensuojeluyhdistyksen näkemyksen mukaan Eurajoen hyvää tilaa ei tulla saavuttamaan vuoteen 2021 tai edes vuoteen 2027 mennessä, jos puhdistamoiden ravinnekuormitus jokeen jatkuu.

Eurajoen-Lapinjoen-Sirppujoen toimenpideohjelma 2016–2021 ja Eurajoen vesistöalueen tila

Toimenpideohjelmassa on maininta Eurajoen sopivuudesta jätevesien purkupaikaksi. Suora lainaus kuuluu seuraavasti: ”*Eurajoki soveltuu huonosti jätevesien purkuvesistöksi ja vuonna 2013 laadittiinkin selvitys Säskylän ja Euran jätevesien johtamisesta alueen ulkopuolelle. Hanke toteutunee kuitenkin aikaisintaan 2030-luvulla.*” Saman asian purkupaikan sopivuudesta toteaa Vesiensuojeluyhdistys JVP:n purkupuutkiselvitysmielipiteessään. Yhdistys korostaa, että ilmastonmuutoksen myötä ongelmat ovat äärevöityneet kuivuus- ja tulvajaksoihin. JVP:n jätevesikuorman ongelmana on suuri teollisuuden jätevesikuorman osuus. Tästä E-L-S -tpo 16-21 toteaa seuraavaa: ”*Teollisuuden jätevesissä erityisen huomion kohteena ovat kuitenkin haitalliset ja vaaralliset aineet.*”

Toimenpideohjelman kohdassa 9.2.1.1 Vesienhoitotoimenpiteet kaudelle 2016–2021 todetaan seuraavasti: ”*Yhdyskuntajätevedenpuhdistamojen lupamääräykset erityisesti typen reduktion osalta ovat viime vuosina kiristyneet ja puhdistamoja ollaan parhaillaan laajentamassa ja tehostamassa uusien määräyksien mukaisiksi. Yli 10 000 asukkaan jätevesipuhdistamoilla (viemärlaitoksilla) tavoitteena on 95 % fosforin ja 70 % typen poiston saavuttaminen. Kuormituksen vähentämisen lisäksi jätevesien käsittelyä tullaan edelleen keskittämään rakentamalla jopa useita kymmeniä kilometrejä pitkiä siirtoviemäreitä.*”

Vesiensuojeluyhdistys toteaa, että AVI:n JVP:tä koskeva lupapäätös on ristiriidassa toimenpideohjelman kanssa fosforin osalta. Luvassa edellytetään fosforin osalta vain 90 % poistotehoa.

Vaihtoehtoisten siirtoviemäriinjojen taloudelliset kustannukset

Lausunnoissa ja mielipiteissä esitettyjen vaihtoehtojen tutkimatta jättäminen, tarkoitti myös sitä, että näiden vaihtoehtojen taloudelliset kustannukset jäivät selvittämättä. Vesiensuojeluyhdistyksen mielestä esitettyjen vaihtoehtojen joukossa on vaihtoehtoja, jotka kilpailevat tasavertaisesti sekä investointi- että käyttökustannuksiltaan AVI:n käsiteltäväksi hyväksymien VE0 – VE3 -vaihtoehtojen kanssa.

Yhdistyksen kanta on, että sen esittämiä vaihtoehtoja voidaan pitää ympäristövaikutuksiltaan

(vesistöjen ekologinen tila) versus taloudellinen tehokkuus (investointivaihtoehtojen ympäristövaikutukset) kilpailukykyisinä vaihtoehtoina VE0 – VE3 vaihtoehdoille.

Eurajoen kemiallisen tilan arviot

Vesiensuojeluyhdistys toteaa, että AVI ei ole päätöksessään huomionnut Pia Välitalon väitöskirjan keskeisiä tuloksia JVP:n kyvystä poistaa haitallisia ja myrkyllisiä aineita (*Toksisuus ja orgaaniset haitta-aineet – Monimutkaisten ympäristönäytteiden vaikutusperusteiden arviointi, Aalto -yliopisto, v. 2019*). Tutkimuksessa löydettiin JVP:n poistuvista jätevesistä muun muassa poikkeuksellisen korkeita hormoni- ja BPA -pitoisuuksia. Yksi tutkituista aineista oli JuJo Thermal Oy:n käyttämä haitallinen aine bisfenoliA (BPA), jonka käyttö on kielletty Suomessa vuoden 2020 alusta. Yhtiö korvasi marraskuun alusta 2019 ympäristömyrkyksi luokiteltavan BPA:n sen johdannaisella BPS:llä. Sen ympäristövaikutustutkimukset ovat kesken, mutta jo nyt tiedetään, että se muun muassa on vesiekosysteemissä samankaltainen "hormonihäirikkö" kuin BPA on.

Tältä osin JVP:n ympäristölupa on jo vanhentunut, sillä luvan kohdassa 4 a on mainittu BPA:n tavoitearvo, mutta BPS tavoitearvoa ei ole esitetty. Yhdistyksen mielestä BPS -arvon määrittäminen on välttämätön vesistön hyvän kemiallisen tilan arvioinnin kannalta.

Vesiensuojeluyhdistys kiinnittää huomiota erityisesti Varsinais-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen ympäristö ja luonnonvarat -vastuualueen heikkoon Eurajoen kemiallisen tilan tuntemukseen. Välitalon tutkimuksessaan esittämien myrkyllisten ja haitallisten aineiden lisäksi, on veden käyttäjien riskitekijöinä muun muassa happamien vesien aikaansaama myrkyllisten metallien liukeneminen jokiveteen. Nämä voivat ja ovat haitanneet muun muassa erikoismaatalouden, TVO:n ja Rauman kaupungin raakaveden käyttöä juoma-, talous- ja kasteluvetenä.

Joen kemiallisen tilan arviota on syytä korjata monesta muustakin syystä. Muun muassa VARELY:n ympäristö ja luonnonvarat -vastuualue antaa lausunnossaan joen ekologisesta tilasta harhaanjohtavaa tietoa. Suomen ympäristökeskuksen uusimmassa (v. 2019) pintavesien ekologisen ja kemiallisen tilan luokittelussa sekä Pyhäjärven, Eurajoen että Eurajoen salmen ekologinen tila on luokiteltu tyydyttäväksi. Jos huomioidaan edellä mainitut haitalliset ja myrkylliset aineet sekä Vesiensuojeluyhdistyksen mielipiteessään mainitsema sulfaattimaiden ja muiden kuormitustekijöiden yhteisvaikutus joen kemialliseen tilaan, ei toisin kuin VARELY väittää, voida joen kemiallisen tilan avulla perustella vähäisimpiäkään joen ekologisen tilan luokkaan liittyviä seikkoja.

Vesiensuojeluyhdistyksen mielestä VARELY, joka on myös ko. puhdistamoiden toiminnan valvoja, on lausunnossaan ollut tarkoitushakuinen ja puolueellinen. Yhdistyksen kanta on, että AVI päätöksessään nojaa vanhentuneisiin tietoihin Eurajoen kemiallisesta tilasta.

Uhanalaiset vaelluskalat, EU:n vesipuitedirektiivi ja Suomen kansallinen kalatiestrategia

Vesiensuojeluyhdistys käsitteli mielipiteessään kappaleessa ”EU:n vesipuitedirektiivi ja uhanalaiset vaelluskalat” kolmen puhdistamon jätevesien yhteisvaikutuksia Eurajoessa tavattaviin vaelluskalakantoihin. Muun muassa vaelluskalojen kutupaikkojen liettymiseen ja vaelluskalojen lämpökuormastressiin puhdistamoiden jätevesillä on merkittävä vaikutus. **AVI:n päätöksessä jätevesien yhteisvaikutustekijöiden vaikutukset vaelluskalakantoihin ovat jääneet lähes kokonaan huomioimatta.**

Näistä tekijöistä yhdistys haluaa valituksessaan vielä erikseen nostaa esiin vaelluskalojen lämpökuormastressin vaikutuksen kalapopulaatioiden kuolleisuuteen – erityisesti poikaskuolleisuuteen. **Puhdistamojen lämpökuormitusta ja sen merkitystä yhteisvaikutustekijänä vaelluskalakannoille ei AVI:n purkuputkipäätöksissä ole huomioitu.** Kaikki kolme puhdistamo lisäävät joen lämpökuormaa. Kun tähän lisätään joen muut lämpökuormittajat kuten Kauttuan voimalaitos (katso Vesiensuojeluyhdistyksen muistutus: <https://bin.yhdistysavain.fi/1597466/Mw74d72tuYIryDsXhZJ30SOM8a/Kannanotto%20Kauttuan%20la%CC%88mpo%CC%88laitoksen%20tarkkailuohjelmaan-final.pdf>)

token=eyJhbGciOiJIUzI1NiIsInR5cCI6IkpXVCJ9.eyJrZXkiOiJQUk9EliwidXJsIjoiaHR0cHM6Ly9iaW4ueWhkaXN0eXNhdmFpbi5maS8xNTk3NDY2L013NzRkNzJ0dVIJenlEc1hoWkozMFNPTThhL0thbm5hbm90dG8lMjBLYXV0dHVhbiUyMGxhJUNDJTg4bXBvJUNDJTg4bGFpdG9rc2VuJTlwdGFya2thaWx1b2hqZWxtYWFuLWZpbmFsLnBkZiIsIm1hcmtBc1B1YmtpYyI6dHJlZSwiaWF0IjoxNTc4NjQyNzkyLCJleHAiOjE1Nzg2NDMwOTN9.Q2VexobRTVXrH666sqJw8lrET62cfcZiVvpfjnY6MHE), voidaan jokeen ja kalastoon kohdistuvaa lämpökuormaa pitää merkittävänä kuormitustekijänä. Kun joen vähävirtaisuus, helle, voimakas biologinen hapenkulutus ja merkittävä lämpökuorma esiintyvät joessa samanaikaisesti, riski vaelluskalojen kuolleisuuden kasvulle on merkittävä. **Lisääntymiselinkierron herkimpinä ajanjaksoina näiden tekijöiden yhteisvaikutusta voidaan pitää kalapopulaatioiden kannalta letaaleina.**

Eurajoen-Lapinjoen-Sirppujoen toimenpideohjelman 2016–2021 kappaleessa 8.6. Toimenpiteiden lisätarve eri sektoreilla todetaan muun muassa seuraavaa: *”Ohjauskeinojen kehittämisellä (lupamenettely ja ympäristövirtaamat) sekä kalatiestrategian toteutuksella pyritään edistämään hankkeita.”* Toimenpideohjelma nojautuu myös Suomen Kansalliseen lohi- ja meritaimenstrategiaan 2020 Itämeren alueelle. E-L-S -tpo:n kappaleessa 8.3 Tavoitetilan saavuttaminen todetaan muun muassa seuraavaa: *”Vesistöjen ravinne- ja kiintoainekuormituksen merkittävän vähentämisen lisäksi Eurajoen-Lapinjoen-Sirppujoen toimenpideohjelma-alueen vesistöissä tulee yleisesti parantaa kalojen liikkumis- ja lisääntymismahdollisuuksia sekä selvittää ja vähentää sisäisen kuormituksen määrää ja vaikutuksia sekä sedimentteihin ja eliöstöön kertyneiden haitta-aineiden aiheuttamia riskejä.”* sekä *”Vesistöalueella tulee toteuttaa myös kalataloudellisia kunnostuksia ja parantaa kalojen liikkumismahdollisuuksia erityisesti Eurajoessa, Yläneenjoessa ja Köyliönjoessa.”*

AVI ei ole lupapäätöksessään kiinnittänyt huomiota siihen, että Eurajoesta on hyvää vauhtia kehittymässä uudelleen vaelluskalajoki. Päätöksessä ei ole tältäkin osin huomioitu EU:n vesipuitedirektiivia ja Suomen kansallista kalatiestrategiaa ja niiden asettamia velvoitteita vaelluskalakantojen elvyttämiseksi. AVI ei ole ilmeisesti päätöstä antaessaan ollut tietoinen niistä lukuisista virtavesikunnostushankkeista, joita Eurajoessa on toteutettu viime vuosina. Sen olisi pitänyt päätöksessään ennakoida myös Eurajoen-Lapinjoen kalatalousalueelle vuoden 2020 aikana laadittava käyttö- ja hoitosuunnitelma.

Vesiensuojeluyhdistyksen kanta on, että AVI:n päätöksessä ei ole tuotu esille puhdistamoiden sekä puhdistamoiden ja muiden kuormitustekijöiden yhteisvaikutusta vaelluskalojen esiintymiseen ja lisääntymiseen Eurajoessa. Yhdistyksen kanta on, että puhdistamoiden jätevedet uhkaavat äärimmäisen tai erittäin uhanalaisten taimenen, lohen ja siian esiintymistä joessa. AVI ei ole huomioinut päätöksessään Eurajoen kalataloudellista merkitystä ja erityisesti joen vaelluskalakantoja sekä niitä lukuisia hankkeista ja talkoista, joita on jo tehty ja suunnitellaan tehtäväksi joen palauttamiseksi vaelluskalajoeksi.

JVP-Eura Oy -vaatimusten yhteenveto

Eurajoen vesiensuojeluyhdistys ry esittää, että edellä esitetyin sekä mielipiteessään AVI:lle esitetyin perustein, Vaasan hallinto-oikeus hylkää Etelä-Suomen aluehallintoviraston päätöksen JVP Eura Oy:n purkuputkiselvityksestä. Esitämme, että VE0 vaihtoehto hylätään ja JVP:n velvoitetaan käynnistämään siirtoputkilinjan suunnittelu valituksessa esitettyjen vaihtoehtojen pohjalta.

Vesiensuojeluyhdistys katsoo, että AVI:n päätöksen nro 491/2019 perustelut ovat osin virheelliset ja että päätökset ovat ympäristönsuojelulain, vesilain, vesienhoitolain ja EU:n vesipuitedirektiivin vastaisia. Lisäksi AVI:n tiedot Eurajoen vesistön ekologisista olosuhteista ovat puutteellisia.

Jos AVI:n päätös jää voimaan, Vesiensuojeluyhdistys esittää muutettavaksi sen voimassaoloa määräaikaiseksi seuraavalla tavalla: ”*Purkuputkien siirtoa pois Eurajoesta tulee arvioida uudelleen 1.1.2027.*”

Tähän voivat velvoittaa myös vesienhoidon uusi suunnitelma (v. 2022 - 2027) sekä seuraava Eurajoen ekologisen tilan luokittelu (v. 2025).

Myös lupaehdon kohdan 4 a fosforin enimmäispitoisuutta ja vähimmäistehoa yhdistys pitää riittämättömänä. Fosforipoiston vähimmäisteho tulee nostaa 95 %:iin 30.6.2022 mennessä. Lisäksi BPA -tavoitearvo on vanhentuneena poistettava ja sen tilalle on määriteltävä joen kemiallisen tilan kannalta merkityksellinen BPS -lupa-arvo.

Osavalitus: Etelä-Suomen aluehallintoviraston (AVI) tekemästä ympäristönsuojelulain mukaisesta **päätöksestä nro 490/2019**. Päätös koskee **Apetit Oy:n** vedenpuhdistamon jätevesien purkupaikkavaihtoehtoja koskevaa selvitystä ja luvan muuttamista, Säskylä, Dnro **ESAVI/12277/2017**.

Yleistä

Etelä-Suomen aluehallintovirasto (AVI) on päätöksessään pidättäytynyt käsittelemään pelkästään Sweco Oy:n Apetit Oy:lle tekemän purkuputkiselvityksen vaihtoehdot VE0, VE1, VE2 ja VE3. AVI on jättänyt huomioimatta Vesiensuojeluyhdistyksen mielipiteessään 24.01.2019 esittämät muut purkuputkivaihtoehdot.

Yhdistys katsoo, että tämä menettelytapa rikkoo Vesienhoitolain (1299/2004) ja sen taustalla olevan EU:n vesipuitelidirektiivin (2000/60/EY) periaatetta vesistön hyvän tilan saavuttamisesta.

AVI on päätöksessään referoinut Eurajoen vesiensuojeluyhdistyksen mielipidettä käsiteltävässä asiassa seuraavasti:

”103) Eurajoen vesiensuojeluyhdistys ry on vaatinut hakemuksen hylkäämistä ja uuden Säskylän-Apetit Oy:n siirtoputkilinjan suunnittelun käynnistämistä. Jätevedet voitaisiin ohjata siirtoputkilinjalla Loimijoen suistoon sekoittumaan suureen vesimassaan.”

Tästä syystä Vesiensuojeluyhdistys toistaa valituksessaan Vaasan hallinto-oikeudelle kaikki Apetit Oy -mielipiteessään esittämänsä asiat (liitetiedosto: Purkuputki_APETIT_evsy_mielipide_25012019.doc).

Valituksen kohde

Eurajoen vesiensuojeluyhdistys on tyytymätön ja valittaa AVI:n päätöksestä hyväksyä Apetit Oy:n laatima selvitys vedenpuhdistamonsa jätevesien purkupaikkavaihtoehdoista. Vesiensuojeluyhdistys valittaa AVI:n päätöksestä muuttaa Apetit Oy:n jätevedenpuhdistamon ympäristölupapäätöksen nro 16/2014/1 lupamääräystä 1 muotoon: ”Teollisuusalueen käsitellyt jätevedet saa johtaa nykyisessä purkupaikassa Eurajokeen.”

Vesiensuojeluyhdistys hyväksyy AVI:n päätöksen lupamääräykseen 4b tehdyn muutoksen ”*Käytössä olevan riittävän allastilavuuden varmistamiseksi luvanhaltijan tulee suorittaa jätevesialtaiden ruoppaukset vuosittain.*” sekä lisäyksen lupamääräyksen 32 ensimmäisen kappaleen loppuun.

Perusteet

Apetit Oy:n selvitys ja kuormitustekijöiden yhteisvaikutus

Hakijan purkuputkiselvityksestä ja vastineista käy ilmi, että vastineen laatija ei ole täysin ymmärtänyt joen kaikkia kuormitustekijöitä ja niiden yhteisvaikutusten riskiä joen ekologiseen tilaan. **Mielipiteessään** Vesiensuojeluyhdistys on laajasti käynyt läpi puhdistamoiden yhteisvaikutusta sekä puhdistamoiden ja joen muiden kuormitustekijöiden (hajakuormitus ja luonnon tekijät) yhteisvaikutuksia joen ekologiseen tilaan. **Kuten valituksen alussa todettiin Yhdistys toistaa valituksessaan nämä joen ekologiseen tilaan keskeisesti vaikuttavat tekijät.** Yhdistys toteaa, että Apetit Oy:n puhdistamon kuormitusta tai kaikkien kolmen puhdistamon yhteiskuormitusta ei voida tarkastella joen ekologisen tilan kannalta erillisinä kuormitustekijöinä,

vaan ne ovat oleellinen osa joen kokonaiskuormitusta ja sen vaikutusta Eurajoen ekologiseen tilaan.

Vesiensuojeluyhdistyksen kanta on, että AVI päätöksessään tukeutuu virheellisesti Apetit Oy:n selvitykseen ja hakijan vastineisiin annetusta palautteesta. AVI:n päätöksessä ei ole käyty perusteellisesti läpi kaikkien kuormitustekijöiden yhteisvaikutusta joen ekologiseen tilaan. Kuten yhdistys mielipiteessään toteaa, on puhdistamoiden kuormitusta selvittävää joen ekologisen tilan yhteisvaikutustekijänä, jota taas on tarkasteltava muun muassa suhteessa jokiveden kokonaisravinnepitoisuuteen, haitta-ainepitoisuuteen, hapenkulutukseen, happamuuteen, lämpötilaan, liettymiseen ja jokivedestä tehtyihin aistihavaintoihin.

Hakijan vastine lausuntoihin, muistutuksiin ja mielipiteisiin

Vesiensuojeluyhdistys toteaa, että Apetit Oy:n vastineessa on harhaan johtavaa tietoa. Vastineen Loppupäätelmässä muun muassa todetaan seuraavaa: ”Eurajoen kemiallinen tila on luokiteltu jo nyt hyväksi. Näin myös alueen asukkaille ja jokivarren kiinteistöjen omistajille mahdollistetaan Eurajoen laajamittainen virkistyskäyttö.” Yhdistys toteaa, että SYKE ei ole vielä julkaissut uutta pintavesien kemiallisen tilan luokittelua ja ekologisen tilan luokittelussa (v. 2019) Eurajoki todetaan tilaltaan tyydyttäväksi, joten hakijan päätelmä perustuu vanhentuneeseen tietoon ja VARELY:n tulkintoihin.

Sweco Oy:n purkuputkiselvitykset

Purkuputkiselvityksistä saa vaikutelman, että kokonaisuutta ei ole tunnistettu. Eurajoen ja Lapijoen vesistöalueella on jo toteutettu laaja siirtoviemäröinti siten, että Lapijokeen ei enää johdeta puhdistamoilta jätevesiä. Hinnerjoelta on siirtoviemäröinti Euraan ja Lapista Raumalle. Eurajoen alaosalta Eurajoen kunnan jätevedet johdetaan Raumalle ja Panelian sekä Eurakosken (ent. Kiukainen) jätevedet johdetaan Poriin. Tähän kokonaisuuteen sopii huonosti, että Eurajoen yläosaan lasketaan jatkuvasti laajennettavan viemäriverkoston vedet: Siirtoviemäröityinä Yläneeltä (nyk. Pöytyä) ja Kankaanpäästä sekä Kepolasta (ent. Köyliö) ensin Säskylään ja sieltä puhdistamon jälkeen taas noin 13 km pitkällä huonokuntoisella siirtoviemärillä Eurajoen yläosaan. Hinnerjoelta sekä Kauttualta on siirtoviemäri JVP-Euraan, josta ne ja Euran oman viemäriverkoston puhdistetut jätevedet lasketaan paikallisesti Eurajokeen.

Pituutta nykyisille Säskylän kunnan Yläne – Eurajoen yläosa -putkijalalle kertyy noin 35 km. Tähän putkijalaa yhdistyy Apetitin purkuputki Säskylässä. JVP:n Hinnerjoki – JVP -putkijalalle pituutta tulee lyhimmillään noin 21 km. Siirtoviemärijalalla Eurasta Eurakoskelle on n.10 km helppoa maastoa, jossa ei ole siirtoviemäriä. Tästä eteen päin noin 12 km pitkä, edelleen helppoa maastoa oleva linja Eurakoski – Harjavalta on soveltuvin osin käytettävissä puhdistetuille tai puhdistamattomille jätevesille. Eurakoski – Harjavalta välillä pumppauskapasiteettia pitää tehostaa. Nykytilanteen mukaan puhdistetuille jätevesille olisi oltava oma putkensa, sillä putkijalalla johdettavat jätevedet ovat tällä hetkellä puhdistamattomia. Osasta Euran kuntaa jätevedet johdetaan siis jo nyt Luotsinmäen puhdistamoon. Tätä ratkaisua tehtäessä Euralle tarjottiin mahdollisuutta olla mukana, mutta se kieltäytyi. Kiukaisten vesi- ja jätevesitaksat olivat kuntaliitosta tehtäessä niin paljon muuta Euraa halvemmat, että niiden harmonisointiin sovittiin siirtymäaika.

Apetit Oy:n puhdistamon, Säskylän Käärnummen puhdistamon ja sen laajan viemäriverkoston jätevedet päätyvät tällä hetkellä huonokuntoista siirtoviemäriä pitkin ja osin avo-ojissa kulkevia jätevesivirtoja pitkin Eurajoen yläosaan Turuntien kupeeseen. **Johtuen erilaisista viemäriin vuotoilmiöistä olisi tämän ”siirtoviemäriin” kunnostus pitänyt Vesiensuojeluyhdistyksen mielestä toteuttaa jo huomattavan paljon ennen, kun nykyistä purkuputkiselvitystä ryhdyttiin suunnittelemaan.**

Swecon ylimalkaisten selvitysten perusteella ei ole uskottavaa päätellä ratkaisujen edullisuudesta mitään. Vesiensuojeluyhdistyksen kanta on, että lupavelvollisten Swecolla teettämä selvitys on muodollinen ja tarkoitushakuinen. Päätöstä on perusteltu niin

ylimalkaisesti, ettei sen perusteella saa kuvaa päätöksessä huomioon otetuista seikoista ja niiden painotuksista.

EU:n vesipuitedirektiivin (VPD) ja sen soveltamispäätöksen velvoitteet AVI:n päätöksessä

AVI:n päätöksessä on tutkittu ainoastaan Swecon esittämät vaihtoehdot VE0 ja VE1 – VE3.

Mielipiteessään Vesiensuojeluyhdistys esitti, että purkupuutkiselvityksessä olisi pitänyt tutkia muitakin vaihtoehtoja. Yhdistyksen esittämiä vaihtoehtoja olivat:

A) Puhdistamoiden jätevesien ohjaaminen siirtoviemäreitä pitkin eri purkupaikkoihin.

B) Köörunnummen ja Apetit Oy:n puhdistamoiden jätevesien ohjaaminen uutta siirtoviemäriinjaa pitkin Loimijokeen. Mielipiteessään AVI:lle Yhdistys toteaa:

”Vesiensuojeluyhdistys esittää, että Apetit Oy ja Säkylän kunta veloitetaan tutkimaan mahdollisuutta muuttaa VE3 -vaihtoehdon siirtoputkilinjaa, siten että Säkylän – Apetit Oy:n puhdistetut jätevedet ohjataan Loimijoen suistoon, missä niiden sekoittuminen tapahtuu suureen vesimassaan. Swecon selvityksessä tätä vesialuetta kuvataan näin:

”Loimijoen alajuoksua kuormittavan Huittisten kaupungin jätevedet sekoittuvat hyvin Loimijoen virtaamiin, eikä niiden vaikutusta voitu yksilöidä tutkittavien asemien pintavedestä, mihin myös Punkalaitumenjoen vedet vaikuttavat.”

Vesistövaikutusten pienentämiseksi, on syytä tutkia myös, mitä mahdollisuuksia on tehdä yhteistyötä Huittisten jätevedenpuhdistamon kanssa.”

Vaihtoehdot A ja B siirtävät Säkylän ja Apetit jätevesikuormituksen pois Eurajoesta. Näissä vaihtoehdoissa jätevedet laimenevat huomattavasti suurempaan vesimassaan kuin jos ne laimenevat Eurajoessa. Niiden vesistövaikutukset olisivat kiistattomasti myös pienempiä kuin ne ovat Eurajoessa. Käsityksemme mukaan Säkylää ja Apetit jätevedet eivät ratkaisevasti vaikeuta Loimijoen ekologisen tilan nostamista, mutta edesauttaisivat varmasti Eurajoen ekologisesti hyvän tilan saavuttamista.

(UVE) Uutena vaihtoehtona Vesiensuojeluyhdistys esittää valituksessaan, että tulevaisuudessa Säkylän ja Apetit Oy:n jätevedet johdetaan puhdistamattomina Huittisten jätevedenpuhdistamolle. Tämä edellyttää Huittisten puhdistamolle uusinvestointeja.

Tämä on pitkällä aikavälillä ympäristön ja selvityksessä olevien VE0 – VE3 -vesistöjen ekologisen tilan kannalta paras vaihtoehto.

EU:n vesipuitedirektiivin (VPD) ja sen soveltamispäätöksen (ns. Weser -tuomio, C-461/13) seurauksena vesienhoidon ympäristötavoitteet ovat oikeudellisesti sitovia. VPD:n velvoittamana Suomen tavoitteena on saavuttaa vesistöjen hyvä ekologinen tila. Weser -tuomion seurauksena ympäristötavoitteiden määräaikoja on mahdollista pidentää enää seuraavan vesienhoitokauden ajaksi vuoteen 2021 tai 2027 asti.

Vesiensuojeluyhdistyksen kanta on, että AVI on menetellyt virheellisesti jättäessään käsittelemättä lausunnoissa ja mielipiteissä esitetyt vaihtoehdot. Yhdistys tulkitsee, että EU:n vesipuitedirektiivi (VPD) ja sen soveltamispäätös velvoittivat AVI:a tutkimaan myös vaihtoehdot, joiden avulla Eurajoen vesistöalueen hyvä ekologinen tila olisi saavutettavissa vuonna 2021 tai viimeistään vuonna 2027.

Edellä esitetyin perustein Vesiensuojeluyhdistys pyytää Vaasan hallinto-oikeutta käsittelemään myös yhdistyksen valituksessaan esittämän uuden purkupaikkavaihtoehdon (UVE).

Arviot Eurajoen vesistöalueen ekologisesta tilasta

Viime syksynä julkaistu uusi arvio Suomen pintavesien ekologisesta tilasta luokittelee Eurajoen vesistöalueen ekologisen tilan tyydyttäväksi (SYKE, v.2019). AVI:n Päätöksessä jätettiin tutkimatta, onko edellä mainituilla vaihtoehdolla vaikutusta Eurajoen ja muiden vaikutusalueen

vesistöjen ekologiseen tilaan ja voidaanko näiden vaihtoehtojen avulla saavuttaa Eurajoen ja muiden selvityksissä esiintyneiden vesistöjen hyvä ekologinen tila, kuten VPD edellyttää.

Tällä perusteella Vesiensuojeluyhdistys katsoo, että edellä esitellyt vaihtoehdot sekä valituksessaan esittämä vaihtoehto, joilla VPD:n tavoitteet voitaisiin saavuttaa, on tutkittava puolueettomasti ja puhdistamoiden intresseistä riippumatta.

VPD:n tavoitteita pinta- ja pohjavesien hyvästä tilasta toteutetaan Suomessa vesienhoidon toimenpideohjelmilla. Eurajoen-Lapinjoen-Sirppujoen toimenpideohjelmassa 2016–2021 (E-L-S -tpo 16-21) Eurajoen ylä- ja alaosan ekologinen tila on luokiteltu tyydyttäväksi. Tuoreessa Suomen pintavesien ekologisen tilan luokittelussa (SYKE, v. 2019) joen tila on edelleen tyydyttävä. Toimenpideohjelmassa (E-L-S -tpo 16-21) tavoitteeksi on asetettu Eurajoen alaosan hyvän tilan saavuttaminen vuoteen 2021 ja yläosan vuoteen 2015 mennessä. Tämä tarkoittaa Eurajoen vesistöalueen kohdalla muun muassa, että ”*Ravinnekuormituksen vähentämistarve on sekä kokonaisfosforin, että kokonaistypen osalta 10–30 % kokonaiskuormituksesta, jotta alueen vesistöjen hyvä tila voitaisiin saavuttaa.*” (E-L-S -tpo 16-21, 8.3 Tavoitetilan saavuttaminen). Toimenpideohjelman kohdassa 9.2.1.1 Vesienhoitotoimenpiteet kaudelle 2016–2021 todetaan seuraavasti: ”*Kuormituksen vähentämisen lisäksi jätevesien käsittelyä tullaan edelleen keskittämään rakentamalla jopa useita kymmeniä kilometrejä pitkiä siirtoviemäreitä.*”

Vesiensuojeluyhdistyksen näkemyksen mukaan Eurajoen hyvää tilaa ei tulla saavuttamaan vuoteen 2021 tai edes vuoteen 2027 mennessä, jos puhdistamoiden ravinnekuormitus jokeen jatkuu.

Eurajoen-Lapinjoen-Sirppujoen toimenpideohjelma 2016–2021 ja Eurajoen vesistöalueen tila

Toimenpideohjelmassa on maininta Eurajoen sopivuudesta jätevesien purkupaikaksi. Suora lainaus kuuluu seuraavasti: ”*Eurajoki soveltuu huonosti jätevesien purkuvesistöksi ja vuonna 2013 laadittiinkin selvitys Säkylän ja Euran jätevesien johtamisesta alueen ulkopuolelle. Hanke toteutunee kuitenkin aikaisintaan 2030-luvulla.*” Saman asian purkupaikan sopivuudesta toteaa Vesiensuojeluyhdistys Apetit Oy:n purkuputkiselvitysmielipiteessään. Yhdistys korostaa, että ilmastonmuutoksen myötä ongelmat ovat äärevöityneet kuivuus- ja tulvajaksoihin. Apetit Oy:n jätevesikuorman ongelmana on, että se koostuu teollisuuden jätevesikuormasta, joka on voimakkaasti kausiluontoista ja lisää näin Eurajoen äärevöityvää jätevesikuormitusta.

Vaihtoehtoisten siirtoviemäriinjojen taloudelliset kustannukset

Lausunnoissa ja mielipiteissä esitettyjen vaihtoehtojen tutkimatta jättäminen, tarkoitti myös sitä, että näiden vaihtoehtojen taloudelliset kustannukset jäivät selvittämättä. Vesiensuojeluyhdistyksen mielestä esitettyjen vaihtoehtojen joukossa on vaihtoehtoja, jotka kilpailevat tasavertaisesti sekä investointi- että käyttökustannuksiltaan AVI:n käsiteltäväksi hyväksymien VE0 – VE3 -vaihtoehtojen kanssa.

Yhdistyksen kanta on, että sen esittämiä vaihtoehtoja voidaan pitää ympäristövaikutuksiltaan (vesistöjen ekologinen tila) versus taloudellinen tehokkuus (investointivaihtoehtojen ympäristövaikutukset) kilpailukykyisinä vaihtoehtoina VE0 – VE3 vaihtoehdoille.

Valituksessa esitetyn uuden purkuputkivaihtoehdon (UVE) kustannuksia vertailtaessa, tulee huomioida, että Säkylän puhdistamon nykyinen siirtoviemäriinjo tulee joka tapauksessa uusittavaksi lähi vuosina. Tämän investoinnin suuruus sisältyy Swecon VE0 -vaihtoehtoon. Parhaassa tapauksessa UVE -vaihtoehdon kustannukset voivat olla lähes samaa suuruusluokkaa kuin VE0 -vaihtoehdon.

Eurajoen kemiallisen tilan arviot

Vesiensuojeluyhdistys toteaa, että AVI ei ole päätöksessään huomionnut Pia Välitalon väitöskirjan johtopäätöstä jätevedenpuhdistamoiden kyvystä poistaa haitallisia ja myrkyllisiä aineita (*Toksisuus ja orgaaniset haitta-aineet – Monimutkaisten ympäristönäytteiden vaikutusperusteiden arviointi, Aalto -yliopisto, v. 2019*). Tutkimuksen yleinen johtopäätös oli, että jätevedenpuhdistamot eivät

nykytekniikalla pysty riittävän tehokkaasti poistamaan jätevesien sisältämiä myrkyllisiä ja haitallisia aineita.

Vesiensuojeluyhdistys kiinnittää huomiota erityisesti Varsinais-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen ympäristö ja luonnonvarat -vastuualueen heikkoon Eurajoen kemiallisen tilan tuntemukseen. Kemialliseen tilaan vaikuttavat niin edellä mainitussa tutkimuksessa mukana olleen JVP-Euran kuin Säskylän ja Apetitin jätevedenpuhdistamoiden haitallisten ja myrkyllisten aineiden kokonaiskuormitus. Tämän kuormituksen lisäksi on veden käyttäjien riskitekijöinä muun muassa happamien vesien aikaansaama myrkyllisten metallien liukeneminen jokiveteen. Nämä voivat ja ovat haitanneet muun muassa erikoismaatalouden, TVO:n ja Rauman kaupungin raakaveden käyttöä juoma-, talous- ja kasteluvetenä.

Joen kemiallisen tilan arviota on syytä korjata monesta muustakin syystä. Muun muassa VARELY:n ympäristö ja luonnonvarat -vastuualue antaa lausunnossaan joen ekologisesta tilasta harhaanjohtavaa tietoa. Suomen ympäristökeskuksen uusimmassa (v. 2019) pintavesien ekologisen ja kemiallisen tilan luokittelussa sekä Pyhäjärven, Eurajoen että Eurajoen salmen ekologinen tila on luokiteltu tyydyttäväksi. Jos huomioidaan edellä mainitut haitalliset ja myrkylliset aineet sekä Vesiensuojeluyhdistyksen mielipiteessään mainitsema sulfaattimaiden ja muiden kuormitustekijöiden yhteisvaikutus joen kemialliseen tilaan, ei toisin kuin VARELY lausunnossaan väitä, voida joen kemiallisen tilan avulla perustella vähäisimpiäkään joen ekologisen tilan luokkaan liittyviä seikkoja.

Vesiensuojeluyhdistyksen mielestä VARELY, joka on myös ko. puhdistamoiden toiminnan valvoja, on lausunnossaan ollut tarkoitushakuinen ja puolueellinen. Yhdistyksen kanta on, että AVI päätöksessään nojaa vanhentuneisiin tietoihin Eurajoen kemiallisesta tilasta.

Uhanalaiset vaelluskalat, EU:n vesipuitedirektiivi ja Suomen kansallinen kalatiestrategia

Vesiensuojeluyhdistys käsitteli **mielipiteessään** kappaleessa ”EU:n vesipuitedirektiivi ja uhanalaiset vaelluskalat” kolmen puhdistamon jätevesien yhteisvaikutuksia Eurajoessa tavattaviin vaelluskalakantoihin. Muun muassa vaelluskalojen kutupaikkojen liettymiseen ja vaelluskalojen lämpökuormastressiin puhdistamoiden jätevesillä on merkittävä vaikutus. **AVI:n päätöksessä jätevesien yhteisvaikutustekijöiden vaikutukset vaelluskalakantoihin ovat jääneet lähes kokonaan huomioimatta.**

Näistä tekijöistä yhdistys haluaa valituksessaan vielä erikseen nostaa esiin vaelluskalojen lämpökuormastressin vaikutuksen kalapopulaatioiden kuolleisuuteen – erityisesti poikaskuolleisuuteen. **Puhdistamojen lämpökuormitusta ja sen merkitystä yhteisvaikutustekijänä vaelluskalakannoille ei AVI:n purkuputkipäätöksissä ole huomioitu.** Kaikki kolme puhdistamo lisäävät joen lämpökuormaa. Kun tähän lisätään joen muut lämpökuormittajat kuten Kauttuan voimalaitos (katso Vesiensuojeluyhdistyksen muistutus: [Eurajoen-Lapinjoen-Sirppujoen toimenpideohjelman 2016–2021 kappaleessa 8.6. Toimenpiteiden lisatarve eri sektoreilla todetaan muun muassa seuraavaa: ”Ohjauskeinojen kehittämisellä](https://bin.yhdistysavain.fi/1597466/Mw74d72tuYIryDsXhZJ30SOM8a/Kannanotto%20Kauttuan%20la%CC%88mpo%CC%88laitoksen%20tarkkailuohjelmaan-final.pdf?token=eyJhbGciOiJIUzI1NiIsInR5cCI6IkpXVCJ9.eyJrZXkiOiJQUk9EliwidXJlJjoiaHR0cHM6Ly9iaW4ueWhkaXN0eXNhdmFpbi5maS8xNTk3NDY2L013NzRkNzJ0dVIJcnlEc1hoWkozMFNPTThhL0thbm5hbm90dG8lMjBLYXV0dHVhbiUyMGxhJUNDJTG4bXBvJUNDJTG4bGFpdG9rc2VuJTIwdGFya2thaWx1b2hqZWxtYWZpbnFsLnBkZiIsIm1hcmtBc1B1Ym9yYyY16dHJ1ZSwiaWF0IjoxNTc4NjQyZkZlcjE1NzgzNDMwOTN9.Q2VexobRTVXrH666sqJw8lrET62cfcZiVvpfjnY6MHE), voidaan jokeen ja kalastoon kohdistuvaa lämpökuormaa pitää merkittävänä kuormitustekijänä. Kun joen vähävirtaisuus, helle, voimakas biologinen hapenkulutus ja merkittävä lämpökuorma esiintyvät joessa samanaikaisesti, riski vaelluskalojen kuolleisuuden kasvulle on merkittävä. Lisääntymiselinkierron herkimpinä ajanjaksoina näiden tekijöiden yhteisvaikutusta voidaan pitää kalapopulaatioiden kannalta letaaleina.</p></div><div data-bbox=)

(lupamenettely ja ympäristövirtaamat) sekä kalatiestrategian toteutuksella pyritään edistämään hankkeita.” Toimenpideohjelma nojautuu myös Suomen Kansalliseen lohi- ja meritaimenstrategiaan 2020 Itämeren alueelle. E-L-S -tpo:n kappaleessa 8.3 Tavoitetilan saavuttaminen todetaan muun muassa seuraavaa: ”Vesistöjen ravinne- ja kiintoainekuormituksen merkittävän vähentämisen lisäksi Eurajoen-Lapinjoen-Sirppujoen toimenpideohjelma-alueen vesistöissä tulee yleisesti parantaa kalojen liikkumis- ja lisääntymismahdollisuuksia sekä selvittää ja vähentää sisäisen kuormituksen määrää ja vaikutuksia sekä sedimentteihin ja eliöstöön kertyneiden haitta-aineiden aiheuttamia riskejä.” sekä ”Vesistöalueella tulee toteuttaa myös kalataloudellisia kunnostuksia ja parantaa kalojen liikkumismahdollisuuksia erityisesti Eurajoessa, Yläneenjoessa ja Köyliönjoessa.”

AVI ei ole lupapäätöksessään kiinnittänyt huomiota siihen, että Eurajoesta on hyvää vauhtia kehittymässä uudelleen vaelluskalajoki. Päätöksessä ei ole tältäkään osin huomioitu EU:n vesipuitedirektiivia ja Suomen kansallista kalatiestrategiaa ja niiden asettamia velvoitteita vaelluskalakantojen elvyttämiseksi. AVI ei ole ilmeisesti päätöstä antaessaan ollut tietoinen niistä lukuisista virtavesikunnostushankkeista, joita Eurajoessa on toteutettu viime vuosina. Sen olisi pitänyt päätöksessään ennakoida myös Eurajoen-Lapinjoen kalatalousalueelle vuoden 2020 aikana laadittava käyttö- ja hoitosuunnitelma.

Vesiensuojeluyhdistyksen kanta on, että AVI:n päätöksessä ei ole tuotu esille puhdistamoiden sekä puhdistamoiden ja muiden kuormitustekijöiden yhteisvaikutusta vaelluskalojen esiintymiseen ja lisääntymiseen Eurajoessa. Yhdistyksen kanta on, että puhdistamoiden jätevedet uhkaavat äärimmäisen tai erittäin uhanalaisten taimenen, lohen ja siian esiintymistä joessa. AVI ei ole huomioinut päätöksessään Eurajoen kalataloudellista merkitystä ja erityisesti joen vaelluskalakantoja sekä niitä lukuisia hankkeista ja talkoista, joita on jo tehty ja suunnitellaan tehtäväksi joen palauttamiseksi vaelluskalajoeksi.

Apetit -vaatimusten yhteenveto

Eurajoen vesiensuojeluyhdistys ry esittää, että edellä esitetyin sekä mielipiteessään AVI:lle esitetyin perustein Vaasan hallinto-oikeus hylkää Etelä-Suomen aluehallintoviraston päätöksen hyväksyä Apetit Oy:n laatiman selvityksen sen omistaman vedenpuhdistamon jätevesien purkupaikkavaihtoehtoista. Esitämme, että VE0 vaihtoehto hylätään ja Apetit Oy veloitetaan yhdessä Säskylän kunnan Käärnummen jätevedenpuhdistamon kanssa käynnistämään siirtoputkilinjan suunnittelu valituksessa esitettyjen vaihtoehtojen pohjalta.

Vesiensuojeluyhdistys katsoo, että AVI:n päätöksen nro 490/2019 perustelut ovat osin virheelliset ja että päätökset ovat ympäristönsuojelulain, vesilain, vesienhoitolain ja EU:n vesipuitedirektiivin vastaisia. Lisäksi AVI:n tiedot Eurajoen vesistön ekologisista olosuhteista ovat puutteellisia.

Jos AVI:n päätös jää voimaan, Vesiensuojeluyhdistys esittää muutettavaksi sen voimassaoloa määräaikaiseksi seuraavalla tavalla: ”*Purkuputkien siirtoa pois Eurajoesta tulee arvioida uudelleen 1.1.2027.*”

Tähän voivat velvoittaa myös vesienhoidon uusi suunnitelma (v. 2022 - 2027) sekä seuraava Eurajoen ekologisen tilan luokittelu (v. 2025).

Osavalitus: Etelä-Suomen aluehallintoviraston (AVI) tekemästä ympäristönsuojelulain mukaisesta **päätöksestä nro 489/2019**. Päätös koskee **Säkylän kunnan** vedenpuhdistamon jätevesien purkupaikkavaihtoehtoja koskevaa selvitystä ja luvan muuttamista, Säkytä, Dnro **ESAVI/11233/2017**.

Yleistä

Etelä-Suomen aluehallintovirasto (AVI) on päätöksessään pidättäytynyt käsittelemään pelkästään Sweco Oy:n Säkylän kunnan purkuputkiselvityksessä esittämät vaihtoehdot VE0, VE1, VE2 ja VE3. AVI on jättänyt huomioimatta Vesienpuhdistamoyhdistyksen mielipiteessään 24.01.2019 esittämät muut purkuputkivaihtoehdot.

Yhdistys katsoo, että tämä menettelytapa rikkoo Vesienhoitolain (1299/2004) ja sen taustalla olevan EU:n vesipuitedirektiivin (2000/60/EY) periaatetta vesistön hyvän tilan saavuttamisesta.

AVI on päätöksessään referoinut Eurajoen vesienpuhdistamoyhdistyksen mielipidettä käsiteltävässä asiassa seuraavasti:

”105) Eurajoen vesienpuhdistamoyhdistys ry on vaatinut hakemuksen hylkäämistä ja uuden Säkylän-Apetit Oy:n siirtoputkilinjan suunnittelun käynnistämistä. Jätevedet voitaisiin ohjata siirtoputkilinjalla Loimijoen suistoon sekoittumaan suureen vesimassaan.”

Tästä syystä Vesienpuhdistamoyhdistys toistaa valituksessaan Vaasan hallinto-oikeudelle kaikki Säkylä -mielipiteessään esittämänsä asiat (liitetiedosto: Purkuputki_SÄKYLÄ2_evsy_mielipide_25012019.doc).

Valituksen kohde

Eurajoen vesienpuhdistamoyhdistys on tyytymätön ja valittaa AVI:n päätöksestä hyväksyä Säkylän kunnan laatima selvitys sen omistaman vedenpuhdistamon jätevesien purkupaikkavaihtoehtoista. Vesienpuhdistamoyhdistys valittaa AVI:n päätöksestä muuttaa Käärnummen jätevedenpuhdistamon ympäristölupapäätöksen nro 12/2014/2 lupamääräystä 1 muotoon: ”Käärnummen jätevedenpuhdistamossa käsitellyt jätevedet saa johtaa nykyisessä purkupaikassa Eurajokeen.”

Vesienpuhdistamoyhdistys hyväksyy AVI:n päätöksen lupamääräyksen 2 sekä lisätyn lupamääräyksen 2a ja lisäyksen lupamääräyksen 18 ensimmäisen kappaleen loppuun.

Perusteet

Säkylän kunnan selvitys ja kuormitustekijöiden yhteisvaikutus

Hakijan purkuputkiselvityksestä käy ilmi, että vastineen laatija ei ole täysin ymmärtänyt joen kaikkia kuormitustekijöitä ja niiden yhteisvaikutusten riskiä joen ekologiseen tilaan.

Mielipiteessään Vesienpuhdistamoyhdistys on laajasti käynyt läpi puhdistamoiden yhteisvaikutusta sekä puhdistamoiden ja joen muiden kuormitustekijöiden (hajakuormitus ja luonnon tekijät) yhteisvaikutuksia joen ekologiseen tilaan. **Kuten valituksen alussa todettiin Yhdistys toistaa valituksessaan nämä joen ekologiseen tilaan keskeisesti vaikuttavat tekijät.** Yhdistys toteaa, että Säkylän kunnan puhdistamon kuormitusta tai kaikkien kolmen puhdistamon yhteiskuormitusta ei voida tarkastella joen ekologisen tilan kannalta erillisinä kuormitustekijöinä, vaan ne ovat oleellinen osa joen kokonaiskuormitusta ja sen vaikutusta Eurajoen ekologiseen tilaan.

Vesiensuojeluyhdistyksen kanta on, että AVI päätöksessään tukeutuu virheellisesti Säskylän kunnan selvitykseen Käärnummen jätevedenpuhdistamon merkityksestä Eurajoen ekologiseen tilaan. AVI:n päätöksessä ei ole käyty perusteellisesti läpi kaikkien kuormitustekijöiden yhteisvaikutusta joen ekologiseen tilaan. Kuten yhdistys mielipiteessään toteaa, on puhdistamoiden kuormitusta selvitettävä joen ekologisen tilan yhteisvaikutustekijänä, jota taas on tarkasteltava muun muassa suhteessa jokiveden kokonaisravinnepitoisuuteen, haitta-ainepitoisuuteen, hapenkulutukseen, happamuuteen, lämpötilaan, liettymiseen ja jokivedestä tehtyihin aistihavaintoihin.

Sweco Oy:n purkuputkiselvitykset

Purkuputkiselvityksistä saa vaikutelman, että kokonaisuutta ei ole tunnustettu. Eurajoen ja Lapijoen vesistöalueella on jo toteutettu laaja siirtoviemäröinti siten, että Lapijokeen ei enää johdeta puhdistamoilta jätevesiä. Hinnerjoelta on siirtoviemäröinti Euraan ja Lapista Raumalle. Eurajoen alaosalta Eurajoen kunnan jätevedet johdetaan Raumalle ja Panelian sekä Eurakosken (ent. Kiukainen) jätevedet johdetaan Poriin. Tähän kokonaisuuteen sopii huonosti, että Eurajoen yläosaan lasketaan jatkuvasti laajennettavan viemäriverkoston vedet: Siirtoviemäroityinä Yläneeltä (nyk. Pöytyä) ja Kankaanpäästä sekä Kepolasta (ent. Köyliö) ensin Säskylään ja sieltä puhdistamon jälkeen taas noin 13 km pitkällä huonokuntoisella siirtoviemärillä Eurajoen yläosaan. Hinnerjoelta sekä Kauttualta on siirtoviemäri JVP-Euraan, josta ne ja Euran oman viemäriverkoston puhdistetut jätevedet lasketaan paikallisesti Eurajokeen.

Pituutta nykyisille Säskylän kunnan Yläne – Eurajoen yläosa -putkijalalle kertyy noin 35 km ja JVP:n Hinnerjoki – JVP -putkijalalle lyhimmillään noin 21 km. Siirtoviemärijalalla Eurasta Eurakoskelle on n.10 km helppoa maastoa, jossa ei ole siirtoviemäriä. Tästä eteen päin noin 12 km pitkä, edelleen helppoa maastoa oleva linja Eurakoski – Harjavalta on soveltuvin osin käytettävissä puhdistetuille tai puhdistamattomille jätevesille. Eurakoski – Harjavalta välillä pumppauskapasiteettia pitää tehostaa. Nykytilanteen mukaan puhdistetuille jätevesille olisi oltava oma putkensa, sillä putkijalalla johdettavat jätevedet ovat tällä hetkellä puhdistamattomia. Osasta Euran kuntaa jätevedet johdetaan siis jo nyt Luotsinmäen puhdistamoon. Tätä ratkaisua tehtäessä Euralle tarjottiin mahdollisuutta olla mukana, mutta se kieltäytyi. Kiukaisten vesi- ja jätevesitaksat olivat kuntaliitosta tehtäessä niin paljon muuta Euraa halvemmat, että niiden harmonisointiin sovittiin siirtymäaika.

Säskylän Käärnummen puhdistamon ja sen laajan viemäriverkoston jätevedet päätyvät tällä hetkellä huonokuntoista viemärijalaa pitkin ja osin avo-ojissa kulkevia jätevesivirtoja pitkin Eurajoen yläosaan Turuntien kupeeseen. **Johtuen erilaisista viemärijalavuotoilmiöistä olisi tämän ”siirtoviemärijalavun” kunnostus pitänyt Vesiensuojeluyhdistyksen mielestä toteuttaa jo huomattavan paljon ennen kuin nykyistä purkuputkiselvitystä ryhdyttiin suunnittelemaan.**

Swecon ylimalkaisten selvitysten perusteella ei ole uskottavaa päätellä ratkaisujen edullisuudesta mitään. Vesiensuojeluyhdistyksen kanta on, että lupavelvollisten Swecolla teettämä selvitys on muodollinen ja tarkoitushakuinen. Päätöstä on perusteltu niin ylimalkaisesti, ettei sen perusteella saa kuvaa päätöksessä huomioon otetuista seikoista ja niiden painotuksista.

EU:n vesipuitelidirektiivin (VPD) ja sen soveltamispäätöksen velvoitteet AVI:n päätöksessä

AVI:n päätöksessä on tutkittu ainoastaan Swecon esittämät vaihtoehdot VE0 ja VE1 – VE3. **Mielipiteessään** Vesiensuojeluyhdistys esitti, että purkuputkiselvityksessä olisi pitänyt tutkia muitakin vaihtoehtoja. Yhdistyksen esittämiä vaihtoehtoja olivat:

- A) Puhdistamoiden jätevesien ohjaaminen siirtoviemäreitä pitkin eri purkupaikkoihin.
- B) Käärnummen ja Apetit Oy:n puhdistamoiden jätevesien ohjaaminen uutta

siirtoviemäriinjaa pitkin Loimijokeen. Mieliusteessään AVI:lle Yhdistys toteaa:

”Vesiensojeluyhdistys esittää, että Apetit Oy ja Säkyän kunta velvoitetaan tutkimaan mahdollisuutta muuttaa VE3 -vaihtoehdon siirtoputkilinjaa, siten että Säkyän – Apetit Oy:n puhdistetut jätevedet ohjataan Loimijoen suistoon, missä niiden sekoittuminen tapahtuu suureen vesimassaan. Swecon selvityksessä tätä vesialuetta kuvataan näin: ”Loimijoen alajuoksua kuormittavan Huittisten kaupungin jätevedet sekoittuvat hyvin Loimijoen virtaamiin, eikä niiden vaikutusta voitu yksilöidä tutkittavien asemien pintavedestä, mihin myös Punkalaitumenjoen vedet vaikuttavat.” Vesistövaikutusten pienentämiseksi on syytä tutkia myös, mitä mahdollisuuksia on tehdä yhteistyötä Huittisten jätevedenpuhdistamon kanssa.”

Vaihtoehdot A ja B siirtävät Säkyän ja Apetitän jätevesikuormituksen pois Eurajoesta. Näissä vaihtoehdoissa jätevedet laimenevat huomattavasti suurempaan vesimassaan kuin jos ne laimenevat Eurajoessa. Niiden vesistövaikutukset olisivat kiistattomasti myös pienempiä kuin ne ovat Eurajoessa. Käsitkemme mukaan Säkyän ja Apetitän jätevedet eivät ratkaisevasti vaikeuta Loimijoen ekologisen tilan nostamista, mutta edesauttaisivat varmasti Eurajoen ekologisesti hyvän tilan saavuttamista.

Uutena vaihtoehdona (UVE) Vesiensojeluyhdistys esittää valituksessaan, että tulevaisuudessa Säkyän ja Apetit Oy:n jätevedet johdetaan puhdistamattomina Huittisten jätevedenpuhdistamolle. Tämä edellyttää Huittisten puhdistamolta uusinvestointeja.

Tämä on pitkällä aikavälillä ympäristön ja selvityksessä olevien VE0 – VE3 -vesistöjen ekologisen tilan kannalta paras vaihtoehto.

EU:n vesipuitedirektiivin (VPD) ja sen soveltamispäätöksen (ns. Weser -tuomio, C-461/13) seurauksena vesienhoidon ympäristötavoitteet ovat oikeudellisesti sitovia. VPD:n velvoittamana Suomen tavoitteena on saavuttaa vesistöjen hyvä ekologinen tila. Weser -tuomion seurauksena ympäristötavoitteiden määräaikoja on mahdollista pidentää enää seuraavan vesienhoitokauden ajaksi vuoteen 2021 tai 2027 asti.

Vesiensojeluyhdistyksen kanta on, että AVI on menetellyt virheellisesti jättäessään käsittelemättä lausunnoissa ja mielipiteissä esitetyt vaihtoehdot. Yhdistys tulkitsee, että EU:n vesipuitedirektiivi (VPD) ja sen soveltamispäätös velvoittivat AVI:a tutkimaan myös vaihtoehdot, joiden avulla Eurajoen vesistöalueen hyvä ekologinen tila olisi saavutettavissa vuonna 2021 tai viimeistään vuonna 2027.

Edellä esitetyin perustein Vesiensojeluyhdistys pyytää Vaasan hallinto-oikeutta käsittelemään myös yhdistyksen valituksessaan esittämän uuden purkupaikkavaihtoehdon (UVE).

Arviot Eurajoen vesistöalueen ekologisesta tilasta

Viime syksynä julkaistu uusi arvio Suomen pintavesien ekologisesta tilasta luokittelee Eurajoen vesistöalueen ekologisen tilan tyydyttäväksi (SYKE, v.2019). AVI:n Päätöksessä jätettiin tutkimatta, onko edellä mainituilla vaihtoehdolla vaikutusta Eurajoen ja muiden vaikutusalueen vesistöjen ekologiseen tilaan ja voidaanko näiden vaihtoehtojen avulla saavuttaa Eurajoen ja muiden selvityksissä esiintyneiden vesistöjen hyvä ekologinen tila, kuten VPD edellyttää.

Tällä perusteella Vesiensojeluyhdistys katsoo, että edellä esitellyt vaihtoehdot sekä valituksessaan esittämä vaihtoehto, joilla VPD:n tavoitteet voitaisiin saavuttaa, on tutkittava puolueettomasti ja puhdistamoiden intresseistä riippumatta.

VPD:n tavoitteita pinta- ja pohjavesien hyvästä tilasta toteutetaan Suomessa vesienhoidon toimenpideohjelmilla. Eurajoen-Lapinjoen-Sirppujoen toimenpideohjelmassa 2016–2021(E-L-S -tpo 16-21) Eurajoen ylä- ja alaosan ekologinen tila on luokiteltu tyydyttäväksi. Tuoreessa Suomen pintavesien ekologisen tilan luokittelussa (SYKE, v. 2019) joen tila on edelleen tyydyttävä. Toimenpideohjelmassa (E-L-S -tpo 16-21) tavoitteeksi on asetettu Eurajoen alaosan hyvän tilan

saavuttaminen vuoteen 2021 ja yläosan vuoteen 2015 mennessä. Tämä tarkoittaa Eurajoen vesistöalueen kohdalla muun muassa, että ”*Ravinnekuormituksen vähentämistarve on sekä kokonaisfosforin, että kokonaistypen osalta 10–30 % kokonaiskuormituksesta, jotta alueen vesistöjen hyvä tila voitaisiin saavuttaa.*” (E-L-S -tpo 16-21, 8.3 Tavoitetilan saavuttaminen). Toimenpideohjelman kohdassa 9.2.1.1 Vesienhoitotoimenpiteet kaudelle 2016–2021 todetaan seuraavasti: ”*Kuormituksen vähentämisen lisäksi jätevesien käsittelyä tullaan edelleen keskittämään rakentamalla jopa useita kymmeniä kilometrejä pitkiä siirtoviemäreitä.*”

Vesiensuojeluyhdistyksen näkemyksen mukaan Eurajoen hyvää tilaa ei tulla saavuttamaan vuoteen 2021 tai edes vuoteen 2027 mennessä, jos puhdistamoiden ravinnekuormitus jokeen jatkuu.

Eurajoen-Lapinjoen-Sirppujoen toimenpideohjelma 2016–2021 ja Eurajoen vesistöalueen tila

Toimenpideohjelmissa on maininta Eurajoen sopivuudesta jätevesien purkupaikaksi. Suora lainaus kuuluu seuraavasti: ”*Eurajoki soveltuu huonosti jätevesien purkuvesistöksi ja vuonna 2013 laadittiinkin selvitys Säkylän ja Euran jätevesien johtamisesta alueen ulkopuolelle. Hanke toteutunee kuitenkin aikaisintaan 2030-luvulla.*” Saman asian purkupaikan sopivuudesta toteaa Vesiensuojeluyhdistys Säkylän kunnan purkupuutkiselvitysmielipiteessään. Yhdistys korostaa, että ilmastonmuutoksen myötä ongelmat ovat äärevöityneet kuivuus- ja tulvajaksoihin. Apetit Oy:n jätevesikuorman ongelmana on, että se koostuu teollisuuden jätevesikuormasta, joka on voimakkaasti kausiluontoista ja lisää näin Eurajoen äärevöityvää jätevesikuormitusta.

Vaihtoehtoisten siirtoviemäriinjojen taloudelliset kustannukset

Lausunnoissa ja mielipiteissä esitettyjen vaihtoehtojen tutkimatta jättäminen, tarkoitti myös sitä, että näiden vaihtoehtojen taloudelliset kustannukset jäivät selvittämättä. Vesiensuojeluyhdistyksen mielestä esitettyjen vaihtoehtojen joukossa on vaihtoehtoja, jotka kilpailevat tasavertaisesti sekä investointi- että käyttökustannuksiltaan AVI:n käsiteltäväksi hyväksymien VE0 – VE3 -vaihtoehtojen kanssa.

Yhdistyksen kanta on, että sen esittämiä vaihtoehtoja voidaan pitää ympäristövaikutuksiltaan (vesistöjen ekologinen tila) versus taloudellinen tehokkuus (investointivaihtoehtojen ympäristövaikutukset) kilpailukykyisinä vaihtoehtoina VE0 – VE3 vaihtoehtoilta.

Valituksessa esitetyn uuden purkupuutkivaihtoehdon (UVE) kustannuksia vertailtaessa, tulee huomioda, että Säkylän puhdistamon nykyinen siirtoviemäriinjo tulee joka tapauksessa uusittavaksi lähivuosina. Tämän investoinnin suuruus sisältyy Swecon VE0 -vaihtoehtoon. Parhaassa tapauksessa UVE -vaihtoehdon kustannukset voivat olla lähes samaa suuruusluokkaa kuin VE0 -vaihtoehdon.

Eurajoen kemiallisen tilan arviot

Vesiensuojeluyhdistys toteaa, että AVI ei ole päätöksessään huomionnut Pia Väitalon väitöskirjan johtopäätöstä jätevedenpuhdistamoiden kyvystä poistaa haitallisia ja myrkyllisiä aineita (*Toksisuus ja orgaaniset haitta-aineet – Monimuutkaisten ympäristönäytteiden vaikutusperusteiden arviointi, Aalto -yliopisto, v. 2019*). Tutkimuksen yleinen johtopäätös oli, että jätevedenpuhdistamot eivät nykytekniikalla pysty riittävän tehokkaasti poistamaan jätevesien sisältämiä myrkyllisiä ja haitallisia aineita.

Vesiensuojeluyhdistys kiinnittää huomiota erityisesti Varsinais-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen ympäristö ja luonnonvarat -vastuualueen heikkoon Eurajoen kemiallisen tilan tuntemukseen. Kemialliseen tilaan vaikuttavat niin edellä mainitussa tutkimuksessa mukana olleen JVP-Euran kuin Säkylän ja Apetitintä jätevedenpuhdistamoiden haitallisten ja myrkyllisten aineiden kokonaiskuormitus. Tämän kuormituksen lisäksi on veden käyttäjien riskitekijöinä muun muassa happamien vesien aikaansaama myrkyllisten metallien liukeneminen jokiveteen. Nämä voivat ja ovat haitanneet muun muassa erikoismaatalouden, TVO:n ja Rauman kaupungin raakaveden käyttöä juoma-, talous- ja kasteluvetenä.

Joen kemiallisen tilan arviota on syytä korjata monesta muustakin syystä. Muun muassa VARELY:n ympäristö ja luonnonvarat -vastuualue antaa lausunnossaan joen ekologisesta tilasta harhaanjohtavaa tietoa. Suomen ympäristökeskuksen uusimmassa (v. 2019) pintavesien ekologisen ja kemiallisen tilan luokittelussa sekä Pyhäjärven, Eurajoen että Eurajoen salmen ekologinen tila on luokiteltu tyydyttäväksi. Jos huomioidaan edellä mainitut haitalliset ja myrkylliset aineet sekä Vesiensuojeluyhdistyksen mielipiteessään mainitsema sulfaattimaiden ja muiden kuormitustekijöiden yhteisvaikutus joen kemialliseen tilaan, ei toisin kuin VARELY väittää, voida joen kemiallisen tilan avulla perustella vähäisimpiäkään joen ekologisesta tilan luokkaan liittyviä seikkoja.

Vesiensuojeluyhdistyksen mielestä VARELY, joka on myös ko. puhdistamoiden toiminnan valvoja, on lausunnossaan ollut tarkoitushakuinen ja puolueellinen. Yhdistyksen kanta on, että AVI päätöksessään nojaa vanhentuneisiin tietoihin Eurajoen kemiallisesta tilasta.

Uhanalaiset vaelluskalat, EU:n vesipuitedirektiivi ja Suomen kansallinen kalatiestrategia

Vesiensuojeluyhdistys käsitteli mielipiteessään kappaleessa ”EU:n vesipuitedirektiivi ja uhanalaiset vaelluskalat” kolmen puhdistamon jätevesien yhteisvaikutuksia Eurajoessa tavattaviin vaelluskalakantoihin. Muun muassa vaelluskalojen kutupaikkojen liettymiseen ja vaelluskalojen lämpökuormastressiin puhdistamoiden jätevesillä on merkittävä vaikutus. **AVI:n päätöksessä jätevesien yhteisvaikutustekijöiden vaikutukset vaelluskalakantoihin ovat jääneet lähes kokonaan huomioimatta.**

Näistä tekijöistä yhdistys haluaa valituksessaan vielä erikseen nostaa esiin vaelluskalojen lämpökuormastressin vaikutuksen kalapopulaatioiden kuolleisuuteen – erityisesti poikaskuolleisuuteen. **Puhdistamojen lämpökuormitusta ja sen merkitystä yhteisvaikutustekijänä vaelluskalakannoille ei AVI:n purkuputkipäätöksissä ole huomioitu.** Kaikki kolme puhdistamoa lisäävät joen lämpökuormaa. Kun tähän lisätään joen muut lämpökuormittajat kuten Kauttuan voimalaitos (katso Vesiensuojeluyhdistyksen muistutus: [Eurajoen-Lapinjoen-Sirppujoen toimenpideohjelman 2016–2021 kappaleessa 8.6. Toimenpiteiden lisätarve eri sektoreilla todetaan muun muassa seuraavaa: ”*Ohjauskeinojen kehittämisellä \(lupamenettely ja ympäristövirtaamat\) sekä kalatiestrategian toteutuksella pyritään edistämään hankkeita.*” Toimenpideohjelma nojautuu myös Suomen Kansalliseen lohi- ja meritaimenstrategiaan 2020 Itämeren alueelle. E-L-S -tpo:n kappaleessa 8.3 Tavoitetilan saavuttaminen todetaan muun muassa seuraavaa: ”*Vesistöjen ravinne- ja kiintoainekuormituksen merkittävän vähentämisen lisäksi Eurajoen-Lapinjoen-Sirppujoen toimenpideohjelma-alueen vesistöissä tulee yleisesti parantaa kalojen liikkumis- ja lisääntymismahdollisuuksia sekä selvittää ja vähentää sisäisen kuormituksen määrää ja vaikutuksia sekä sedimentteihin ja eliöstöön kertyneiden haitta-aineiden aiheuttamia riskejä.*” sekä ”*Vesistöalueella tulee toteuttaa myös kalataloudellisia kunnostuksia ja parantaa kalojen liikkumismahdollisuuksia erityisesti Eurajoessa, Yläneenjoessa ja Köyliönjoessa.*”](https://bin.yhdistysavain.fi/1597466/Mw74d72tuYIryDsXhZJ30SOM8a/Kannanotto%20Kauttuan%20la%CC%88mpo%CC%88laitoksen%20tarkkailuohjelmaan-final.pdf?token=eyJhbGciOiJIUzI1NiIsInR5cCI6IkpXVCJ9.eyJrZXkiOiJQUk9EliwidXJsIjoiaHR0cHM6Ly9iaW4ueWhkaXN0eXNhdmFpbi5maS8xNTk3NDY2L013NzRkNzJ0dVIJenlEc1hoWkozMFNPTThhL0thbm5hbm90dG8lMjBLYXV0dHVhbiUyMGxhJUNDJTG4bXBvJUNDJTG4bGFpdG9rc2VuJTIwdGFya2thaWx1b2hqZWxtYWFuLWZpbmFsLnBkZiIsIm1hcmtBc1B1YmtpYy16dHJ1ZSwiaWF0IjoxNTc4NjQyNzkyZCJleHAiOiJlNzgzNDMwOTN9.Q2VexobRTVXrH666sqJw8lrET62cfcZiVvpfnY6MHE”), voidaan jokeen ja kalastoon kohdistuvaa lämpökuormaa pitää merkittävänä kuormitustekijänä. Kun joen vähävirtaisuus, helle, voimakas biologinen hapenkulutus ja merkittävä lämpökuorma esiintyvät joessa samanaikaisesti, riski vaelluskalojen kuolleisuuden kasvulle on merkittävä. Lisääntymiselinkierroksen herkimpinä ajanjaksoina näiden tekijöiden yhteisvaikutusta voidaan pitää kalapopulaatioiden kannalta letaaleina.</p></div><div data-bbox=)

AVI ei ole lupapäätöksessään kiinnittänyt huomiota siihen, että Eurajoesta on hyvää vauhtia

kehittymässä uudelleen vaelluskalajoki. Päätöksessä ei ole tältäkään osin huomioitu EU:n vesipuitedirektiivia ja Suomen kansallista kalatiestrategiaa ja niiden asettamia velvoitteita vaelluskalakantojen elvyttämiseksi. AVI ei ole ilmeisesti päätöstä antaessaan ollut tietoinen niistä lukuisista virtavesikunnostushankkeista, joita Eurajoessa on toteutettu viime vuosina. Sen olisi pitänyt päätöksessään ennakoida myös Eurajoen-Lapijoen kalatalousalueelle vuoden 2020 aikana laadittava käyttö- ja hoitosuunnitelma.

Vesiensuojeluyhdistyksen kanta on, että AVI:n päätöksessä ei ole tuotu esille puhdistamoiden sekä puhdistamoiden ja muiden kuormitustekijöiden yhteisvaikutusta vaelluskalojen esiintymiseen ja lisääntymiseen Eurajoessa. Yhdistyksen kanta on, että puhdistamoiden jätevedet uhkaavat äärimmäisen tai erittäin uhanalaisten taimenen, lohen ja siian esiintymistä joessa. AVI ei ole huomioinut päätöksessään Eurajoen kalataloudellista merkitystä ja erityisesti joen vaelluskalakantoja sekä niitä lukuisia hankkeista ja talkoista, joita on jo tehty ja suunnitellaan tehtäväksi joen palauttamiseksi vaelluskalajoeksi.

Säkylä -vaatimusten yhteenveto

Eurajoen vesiensuojeluyhdistys ry esittää, että edellä esitetyin sekä mielipiteessään AVI:lle esitetyin perustein Vaasan hallinto-oikeus hylkää Etelä-Suomen aluehallintoviraston päätöksen hyväksyä Säkylän kunnan laatima selvitys sen omistaman vedenpuhdistamon jätevesien purkupaikkavaihtoehdoista. Esitämme, että VE0 vaihtoehto hylätään ja Säkylän kunta veloitetaan yhdessä Apetit Oy:n kanssa käynnistämään siirtoputkilinjan suunnittelu valituksessa esitettyjen vaihtoehtojen pohjalta.

Vesiensuojeluyhdistys katsoo, että AVI:n päätöksen nro 489/2019 perustelut ovat osin virheelliset ja että päätökset ovat ympäristönsuojelulain, vesilain, vesienhoitolain ja EU:n vesipuitedirektiivin vastaisia. Lisäksi AVI:n tiedot Eurajoen vesistön ekologisista olosuhteista ovat puutteellisia.

Jos AVI:n päätös jää voimaan, Vesiensuojeluyhdistys esittää muutettavaksi sen voimassaoloa määräaikaiseksi seuraavalla tavalla: ”*Purkuputkien siirtoa pois Eurajoesta tulee arvioida uudelleen 1.1.2027.*”

Tähän voivat velvoittaa myös vesienhoidon uusi suunnitelma (v. 2022 - 2027) sekä seuraava Eurajoen ekologisen tilan luokittelu (v. 2025).

Osavalitus: Etelä-Suomen aluehallintoviraston (AVI) tekemästä päätöksestä **nro 492/2019**. Päätös koskee AVI:n määräystä **JVP-Eura Oy:lle** maksaa korvauksia jätevesien Eurajokeen johtamisen aiheuttamista virkistyskäyttöhaitoista vuosilta 2006–2015
Dnro **ESAVI/1789/2018**

Yleistä

Eurajoen vesiensuojeluyhdistys ry on pääosin tyytyväinen aluehallintoviraston asiasta tekemään ratkaisuun. Vesiensuojeluyhdistys lähestyy ratkaisua Eurajoen hyvän ekologisen tilan saavuttamisen lähtökohdasta. Tähän velvoittavat Vesienhoitolaki (1299/2004), sen taustalla olevan EU:n vesipuitedirektiivi (2000/60/EY) ja sen sovellutus (Weser -tuomio), jotka edellyttävät vesistöjen hyvän tilan saavuttamista.

AVI ei ole päätöksessään ottanut huomioon edellä mainittuja seikkoja. Siksi vesiensuojeluyhdistys toistaa valituksessaan Vaasan hallinto-oikeudelle JVP/haittakorvaus-mielipiteessään esittämänsä asiat, joiden avulla se katsoo merkittävästi edistettävän Eurajoen hyvän ekologisen tilan saavuttamista ja koko JVP:n purkupuutken alapuolisen jokiuoman tarkastelua puhdistamon haittavaikutusalueena (liitetiedosto: Purkupuutke_JVP_HAITAT25012019.doc).

Valituksen kohde

A) Eurajoen vesiensuojeluyhdistys valittaa AVI:n ratkaisun kohdasta:

”Etelä-Suomen aluehallintovirasto määrää JVP-Eura Oy:n maksamaan korvauksena jätevesien Eurajokeen johtamisen aiheuttamista virkistyskäyttöhaitoista vuosilta 2006–2015 päätöksen liitteenä olevasta luettelosta ilmeneville rantakiinteistöille välillä jätevedenpuhdistamon purkupaikka – Eurajoen ja Köyliönjoen yhtymäkohta (Eurakosken alapuolella) 305 euroa ja 28 (36) tästä eteenpäin Saharinkoskeen asti 100 euroa kullekin kiinteistölle ellei osapuolten kesken toisin sovita.”

Vesiensuojeluyhdistys on tyytyväinen ratkaisun summiin ja maksujen alueelliseen porrastamiseen, mutta valittaa korvausalueen rajaamisesta Saharinkorkeen.

Vaatus A: Eurajoen vesiensuojeluyhdistys ry esittää korvausalueen rajaksi **Tiironkoskea.**

B) Vesiensuojeluyhdistys valittaa myös AVI-päätöksestä olla huomioimatta yhdistyksen mielipiteessään esittämää asiaa:

”Lisäksi korvauksen saajalle tarjotaan mahdollisuutta lahjoittaa saamansa korvaussumma perustettavaan rahastoon. Rahaston toiminnan periaatteeksi tulee asettaa taloudellinen tuki hankkeille, jotka edistävät Eurajoen veden laadun ja virkistyskäytön parantamista sekä jokiluonnon suojelua.”

Vaatus B: Eurajoen vesiensuojeluyhdistys ry esittää että korvauspäätökseen liitetään JVP:lle velvoite järjestää korvausten maksatus siten, että korvauksen saaja halutessaan voi suoraan ohjata korvaussumman perustettavaan Eurajoen vesiensuojelun rahastoon.

Perusteet

A) JVP:n toiminnasta vuosina 2006 – 2015 ja sen jälkeenkin johtuneita virkistyskäyttöhaittoja on ollut Eurajoen suistoalueelle asti. Jokivettä ei ole ajoittain voinut käyttää kasteluun, uimiseen, juoma- tai talousvetenä. JVP:n päästöt ovat aiheuttaneet haittaa myös joen alajuoksun kalastukselle ja ravustukselle. Eurajoen suulla haitat ovat ehkä olleet vähäisempiä, mutta niitä on kuitenkin esiintynyt. Siksi yhdistys esittää korvausalueen laajentamista ja haittavaikutukseen sopivaa maksuporrastusta.

B) Haittakorvaus on € -määräisesti vaikea määritellä. Yksittäiselle korvauksen saajalle sillä on lähinnä symbolinen merkitys vahingon tuottajan korvaushalusta. Yksittäinen korvaussumma ei ohjaudu joen ekologisesti hyvän tilan saavuttamiseen. Korvauksien vaikuttavuutta itse jokeen voidaan moninkertaistaa luomalla vaihtoehtoinen maksatusjärjestelmä, jossa yhdistetään korvaussummat rahastoon, jonka päätehtävänä on Eurajoen vesiensuojelu ja sen ekologisen tilan parantaminen. Tällä voidaan katsoa olevan merkittävä rooli joen hyvän tilan saavuttamisessa.

Eurajoen vesiensuojeluyhdistys ry katsoo, että AVI:n päätös nro 492/2019 on puutteellinen. Yhdistyksen valituksessaan esittämät kaksi lisäystä (A ja B) ovat ympäristönsuojelulain, vesilain, vesienhoitolain ja EU:n vesipuitedirektiivin tavoitteiden mukaisia ja edistävät Eurajoen hyvän ekologisen tilan saavuttamista.

Lisäksi Vesiensuojeluyhdistys toteaa, että AVI:n tiedot Eurajoen vesistön ekologisista olosuhteista, joihin päätös perustuu ovat puutteellisia.

VALITUKSEN JA VAATIMUSTEN VAKUUDEKSI:

Eurassa 12. tammikuuta 2020

Eurajoen vesiensuojeluyhdistys ry hallituksen puolesta:

Seppo Varjonen

puheenjohtaja

Jari Lainio

varapuheenjohtaja